UCHWAŁA NR XXXIII/632/21
RADY MIASTA TYCHY

z dnia 25 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2021.1372 t.j. z dnia 2021.07.27) w związku z art. 10 ustawy z dnia 26 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j. z dnia 2020.11.19) oraz art. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U.2021.183 t.j. z dnia 2021.01.28), na wniosek Prezydenta Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Porządku Publicznego, Zdrowia, Spraw Społecznych i Samorządowych

Rada Miasta Tychy uchwala:

§ 1

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodnicząca Rady
Miasta Tychy

Barbara Konieczna

Załącznik do Uchwały Nr XXXIII/632/21
Rady Miasta Tychy
z dnia 25 listopada 2021 r.

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2022

TYCHY DOBRE MIEJSCE

SPIS TREŚCI:

I.	Wprowadzenie	2
II.	Diagnoza	7
1.	Problematyka używania marihuany, haszyszu i innych narkotyków przez młodzież	8
2.	Dostępność narkotyków	10
3.	Wiek inicjacji narkotykowej wśród młodzieży	12
4.	Dorośli a problematyka narkotykowa	13
5.	Nieprzestrzeganie zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	14
6.	Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2021 roku	15
III.	Realizatorzy Programu	16
IV.	Zasoby lokalne	17
V.	Dane teleadresowe	18
VI.	Cel Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	19
VII.	Zadania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	19
VIII.	Działania przewidziane do realizacji w 2022 roku	20
IX.	Ustalenia końcowe	22
1.	Sposób realizacji zadań	22
2.	Budżet Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	22
3.	Narzędzia ewaluacyjne	22

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii należy do zadań własnych gminy, stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wyznacza główne kierunki przeciwdziałania narkomanii. Opracowywany jest z uwzględnieniem celów operacyjnych dotyczących przeciwdziałania narkomanii określonych w Narodowym Programie Zdrowia i służy kontynuacji działań rozpoczętych w latach poprzednich.

Program określa zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii na terenie gminy Tychy. Tworzy spójny system działań naprawczych i profilaktycznych, zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów narkotykowych oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Narkomania, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, jest stałym lub okresowym używaniem w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Zjawisko to jest poważnym problemem społecznym oraz niesie ze sobą duże ryzyko dla zdrowia psychicznego i fizycznego człowieka.

Chociaż problem „narkotykowy" towarzyszy cywilizacjom „od zawsze", to większa świadomość niebezpieczeństw związanych z narkotykami, pojawiła się dopiero z początkiem XX wieku, gdy rozpoczęto restrykcyjne podejście do zjawiska narkomanii. Współczesne zmiany społeczno – ekonomiczne, które sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na nażywanie środków psychoaktywnych tym bardziej wskazują na konieczność podejmowania szerokich i kompleksowych działań związanych z profilaktyką narkotykową. Dlatego tak istotną rolę w zapobieganiu narkomanii odgrywa profilaktyka i edukacja dzieci, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli. Poszerzając wiedzę na temat narkomanii, rozpoznawania i ograniczania zagrożeń, kształtowania u dzieci i młodzieży zdrowych zachowań, wartości i postaw można sukcesywnie i konsekwentnie zapobiegać problemom używania środków psychoaktywnych.

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022, zwany dalej MPPN, skierowany jest do tyszan – dzieci, młodzieży, dorosłych uzależnionych od narkotyków bądź zagrożonych uzależnieniem od narkotyków oraz osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii.

Nadrzędne ramy polityczne i priorytety polityki Unii Europejskiej zawarte są w *Strategii UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021–2025*, której cele stanowią: ochrona i podniesienie poziomu dobrostanu społeczeństw i jednostek, ochrona i promowanie zdrowia publicznego, zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i dobrostanu publicznego oraz zwiększenie kompetencji zdrowotnych. Strategia ustrukturyzowana została wokół trzech obszarów politycznych, z których każdy ma przyczyniać się do realizacji jej celu:

- ograniczenie podaży narkotyków: zwiększenie bezpieczeństwa,
- ograniczenie popytu na narkotyki: profilaktyka, leczenie i usługi związane z opieką,
- zajęcie się szkodami związanymi z używaniem narkotyków

oraz trzech tematów przekrojowych wspierających obszary polityczne: współpraca międzynarodowa, badania naukowe, innowacje i prognozy oraz koordynacja, zarządzanie i wdrażanie.

Na szczeblu krajowym aktem prawnym regulującym kwestie przeciwdziałania narkomanii jest ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.

Przeciwdziałanie narkomanii powinno, w myśl art. 10 ustawy, obejmować:

1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5) pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznymi integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Wykres nr 1.: Pionowy układ powiązań dokumentów z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Na poziomie regionalnym zagadnienia w zakresie przeciwdziałania narkomanii reguluje *Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2021-2030*, natomiast uchwalany corocznie Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii to zakres lokalnych działań.

Powiązania MPPN dokumentami o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym:

NAZWA	**MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2022**
PODSTAWA PRAWNA	1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi 3) Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym 4) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej 6) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 8) Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych 10) Ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych 11) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym 12) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych 13) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego 14) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	**Narodowy Program Zdrowia 2021-2025** CEL OPERACYJNY 2: Profilaktyka uzależnień.
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 CEL 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej. CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 PRIORYTET I: Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży. PRIORYTET III: Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. PRIORYTET IV: Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin.
	Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania ADIS 2017-2021 **Program realizowany w 5 obszarach:** Obszar 1: Zapobieganie zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa, Obszar 2: Zapobieganie zakażeniom HIV wśród osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych. Obszar 3: Wsparcie i opieka zdrowotna dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS. Obszar 4: Współpraca międzynarodowa. Obszar 5: Monitoring.

	Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 CEL GŁÓWNY: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie. CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.
	Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 CEL GŁÓWNY 1: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb. CEL SZCZEGÓŁOWY B): Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej. ZADANIE 2): Dążenie do zapewnienia priorytetowego wzrostu nakładów na świadczenia zdrowotne w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień.
	Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2021-2030 FILAR: Bezpieczny człowiek. PRIORYTET 1 – Kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego. PRIORYTET 2 – Ochrona uczestników ruchu drogowego. FILAR: Bezpieczny pojazd. PRIORYTET 1 – Podniesienie poziomu bezpieczeństwa wszystkich pojazdów.
WOJEWÓDZKIE PROGRAMY STRATEGICZNE	**Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”** OBSZAR PRIORYTETOWY: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców. CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca. CEL OPERACYJNY B.1.: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych. CEL OPERACYJNY B.2.: Aktywny mieszkaniec.
	Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 CELE STRATEGICZNE: 1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym. 3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. 4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej. 6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
	Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023 CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi. DZIAŁANIE 1.4.: Prowadzenie analiz dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim. CEL OPERACYJNY 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. DZIAŁANIE 4.2. Promocja potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy dla

	osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
	Śląski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019-2022 CEL GŁÓWNY: Podjęcie szeroko zakrojonych działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym mieszkańców województwa śląskiego, jak również zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb. CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja zdrowia psychicznego i poprawa kondycji psychicznej mieszkańców województwa śląskiego.
	Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2021-2030 CEL GŁÓWNY: Integracja oraz wzmocnienie oddziaływań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim. CELE OPERACYJNE: 1. Edukacja publiczna i wzmacnianie zintegrowanych oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień. 3. Przeciwdziałanie narkomanii. Zadania w ramach celu 3: • Wzmocnienie aktywności na rzecz ograniczenia stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP. • Wzmacnianie dostępności do terapii, rehabilitacji i reintegracji dla osób uzależnionych od narkotyków oraz ich rodzin. • Poszerzenie i doskonalenie oferty dotyczącej działań pomocowych dla osób i rodzin zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od substancji psychoaktywnych. • Wzmocnienie rozwoju i modernizacji bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej podmiotów leczniczych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii. • Działania na rzecz redukcji szkód zdrowotnych i społecznych będących konsekwencją problemów wynikających z uzależnienia od środków psychoaktywnych.
PROGRAMY MIEJSKIE	**Strategia Rozwoju Miasta Tychy 2020+** CEL STRATEGICZNY I.: Wysoka jakość życia mieszkańców. CEL STRATEGICZNY II.: Dobre warunki do rozwoju kapitału społecznego. CELE OPERACYJNE: I.1. Podnoszenie jakości świadczonych usług publicznych. I.3. Rozwój form aktywnego spędzania wolnego czasu. I.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i środowiskowego. II.2. Rozwój i promocja działań zapobiegających zjawisku wykluczenia społecznego.
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tychy na lata 2021-2027+ (projekt) CEL STRATEGICZNY I.: Budowanie systemu skutecznej profilaktyki służącej niwelowaniu zagrożenia występowania problemów społecznych wśród mieszkańców. CEL OPERACYJNY I.B: Kształtowanie i rozwijanie świadomości w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów społecznych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych. OBSZAR DZIAŁAŃ 1.B.1. Rozwój systemu profilaktyki w zakresie uzależnień substancjonalnych i behawioralnych.
	Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tychy na lata 2021-2023 CEL GŁÓWNY PROGRAMU: Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, prowadzące do przywrócenia zdolności prawidłowego funkcjonowania. CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Wspieranie rodzin we wzmacnianiu ich roli. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

	CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i rodzin. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej. CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Doskonalenie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podnoszenie kwalifikacji specjalistów.
INNE DOKUMENTY	**Raporty Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii**

Wykaz skrótów:

CIS	– Centrum Integracji Społecznej
KMP	– Komenda Miejska Policji
MCK	– Miejskie Centrum Kultury
MCO	– Miejskie Centrum Oświaty
MENS SANA	– Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień
MOPS	– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MOSiR	– Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
MPPN	– Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii
NGO	– organizacje pozarządowe
NSP	– nowe substancje psychoaktywne
NPZ 2021-2025	– Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025
OIK	– Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OTU	– Ośrodek Terapii Uzależnień
POW	– Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza
PPP	– Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
PPZ „KWADRAT”	– Placówka Pieczy Zastępczej „KWADRAT”
PR	– Prokuratura Rejonowa
PWD	– Placówki Wsparcia Dziennego
SM	– Straż Miejska
SR	– Sąd Rejonowy
SWZ	– Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy
ŚZ	– środek zastępczy

II. DIAGNOZA

Monitorowanie natężenia problemu używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, a także ocenianie czynników wpływających na ich rozpowszechnienie ma miejsce regularnie co cztery lata zarówno w skali całego kraju jak i miasta Tychy, a dane zawarte w niniejszej diagnozie pochodzą z badań społecznych sfinansowanych z budżetu miasta Tychy, zrealizowanych przez podmioty zewnętrzne oraz badań wykonanych na zlecenie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii we współudziale z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

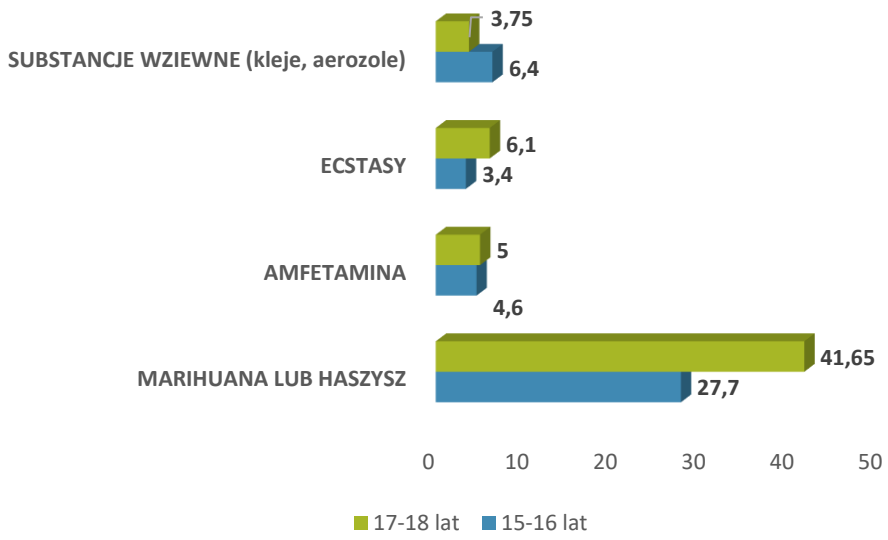
W 2019 roku, w celu zbadania rozpowszechniania zjawiska używania substancji psychoaktywnych, Urząd Miasta Tychy zlecił przeprowadzenie badania ilościowego pn.: „Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną na terenie Miasta Tychy". Badania realizowane było zgodnie z metodologią i standardami międzynarodowego projektu ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na temat Alkoholu i Narkomanii – *„European School Survey Project on Alcohol and Drugs" ESPAD)*. Próbę badawczą stanowiło ogółem 1333 uczniów, z których 708 uczniów w wieku 15-16 lat oraz 625 uczniów w wieku 17-18 lat.

Również w roku 2019 przeprowadzono ogólnopolskie audytoryjne badanie ankietowe metodą ESPAD na losowej próbie reprezentatywnej uczniów naszego kraju (ważona próba ogólnopolska liczyła 2814 uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych oraz 3089 uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych) pn.: „Używanie substancji psychoaktywnych przez polską młodzież". Wyniki badań zostały ogłoszone podczas konferencji 25 czerwca 2020 roku zorganizowanej przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.[1]

1. PROBLEMATYKA UŻYWANIA MARIHUANY, HASZYSZU I INNYCH NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ

Ze wszystkich grup nielegalnych środków psychoaktywnych najbardziej rozpowszechnione jest w Tychach używanie marihuany i haszyszu, gdzie przynajmniej raz w życiu sięgnęło po nią 41,65% badanych uczniów w wieku 17-18 lat oraz 27,7% w wieku 15-16 lat[2]. Podobne dane pochodzą z danych ogólnopolskich, gdzie na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia substancji nielegalnych jest amfetamina.

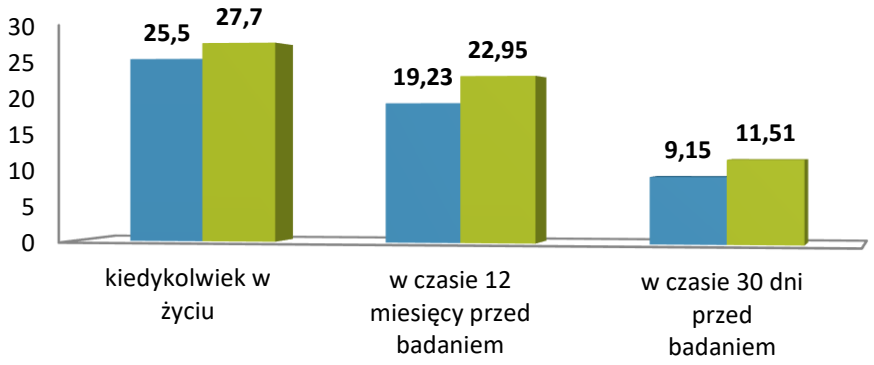
Wykres nr 2.: Wyniki badań metodą ESPAD – sięganie po narkotyki i inne nielegalne substancje psychoaktywne przez tyską młodzież – przynajmniej raz w życiu.

[1] Raport jest dostępny na stronie https://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545
[2] Używanie marihuany i haszyszu wygląda podobnie w całej Europie. Na stały wysoki poziom używania konopi indyjskich wskazuje raport Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA). Na podstawie danych z 26 krajów, które przeprowadziły badania ankietowe w latach 2015– 2020, wskaźnik używania konopi indyjskich w ciągu ostatniego roku wśród mieszkańców UE w wieku od 15 do 34 lat szacuje się na 15,4%. Gdy bierze się pod uwagę wyłącznie grupę wiekową od 15 do 24 lat, rozpowszechnienie używania konopi indyjskich jest wyższe: 19,2% osób (9,1 mln) używało ten narkotyk w ciągu ostatniego roku, a 10,3% (4,9 mln) w ciągu ostatniego miesiąca – raport dostępny jest na stronie https://www.emcdda .europa.eu/system/files/publications/13238/TD0420439PLN.pdf

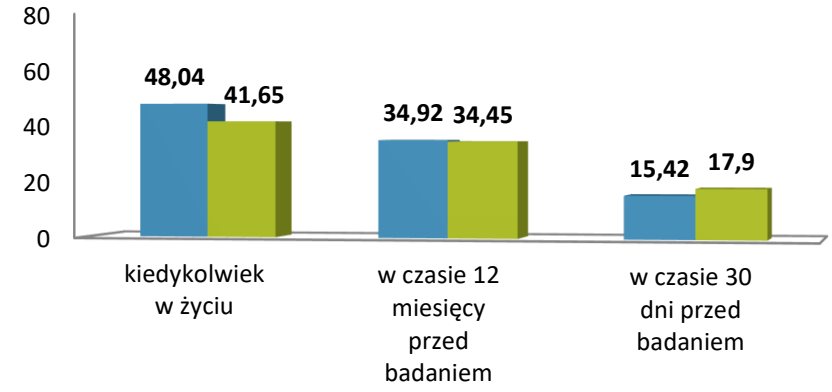
Tyska starsza młodzież w porównaniu do roku 2015 wykazuje stabilne lub rzadsze używanie marihuany lub haszyszu, natomiast niepokojące zjawisko dotyczy grupy młodszej z wyraźną tendencją wzrostową w zestawieniu do roku 2015. Dane te różnią się od ogólnopolskich, które pokazują, że w obu grupach wiekowych przeważa tendencja spadkowa.[3]

Wykres nr 3.: Wyniki badań metodą ESPAD – tyska młodzież w wieku 15-16 lat – używanie marihuany lub haszyszu.

	kiedykolwiek w życiu	w czasie 12 miesięcy przed badaniem	w czasie 30 dni przed badaniem
Tychy 2015	25,5	19,23	9,15
Tychy 2019	27,7	22,95	11,51

Wykres nr 4.: Wyniki badań metodą ESPAD – tyska młodzież w wieku 17-18 lat – używanie marihuany lub haszyszu.

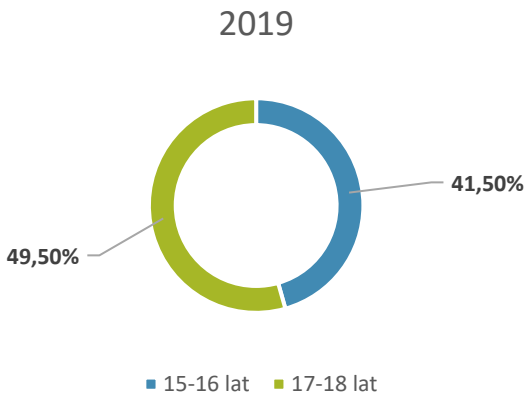

	kiedykolwiek w życiu	w czasie 12 miesięcy przed badaniem	w czasie 30 dni przed badaniem
Tychy 2015	48,04	34,92	15,42
Tychy 2019	41,65	34,45	17,9

[3] https://www.cinn.gov.pl/portal?id=1675807 – Ogłoszenie wyników badania ESPAD 2019

2. DOSTĘPNOŚĆ NARKOTYKÓW

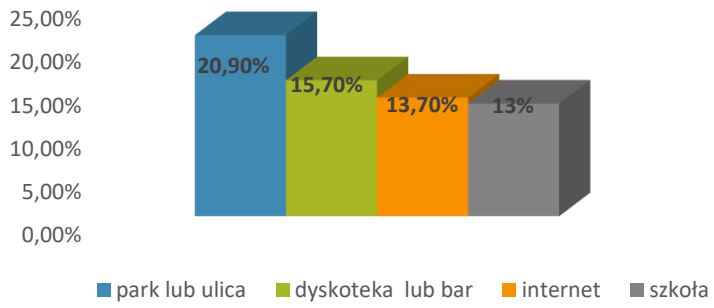
Narkotyki są substancjami psychoaktywnymi nielegalnymi, których produkcja i sprzedaż są zabronione i karalne. W celu odurzenia stosowane są również tzw. substancje legalne na przykład: leki uspokajające i nasenne, narkotyczne leki przeciwbólowe (morfina) oraz substancje wziewne (kleje czy rozpuszczalniki). Wprawdzie substancje te są wprowadzane na rynek legalnie, ale korzystanie z nich w celach niemedycznych często wiąże się z łamaniem przepisów. Z Raportu o stanie narkomanii w Polsce wynika, że w pierwszych miesiącach pandemii nie nastąpił spadek w dostępności do narkotyków na poziomie całego kraju. Z kolei wzrosła prawdopodobnie rola Internetu jako źródła zaopatrzenia w narkotyki[4].

Wykres nr 5.: Wyniki badań metodą ESPAD – tyska młodzież – dostępność marihuany lub haszyszu.

Ponad 40% uczniów w wieku 15-16 lat oraz więcej niż połowa w wieku 17-18 lat uważa możliwość zdobycia marihuany i haszyszu za łatwe. Natomiast co szósty 15-16 latek oraz co dziewiąty 17-18 latek stwierdził, że zdobycie wyżej wymienionych substancji byłoby niemożliwe. W roku 2015 zdobycie marihuany lub haszyszu jako łatwe wskazało ponad 47% badanych w obu rocznikach. Prawie połowa tyskich badanych zadeklarowała, że zna miejsca, w których łatwo można kupić marihuanę/haszysz (odsetki te wynosiły od 40% do 49,1%). Jako najbardziej dostępne miejsca m.in. wskazali: park lub ulicę (od 15,1% do 20,9%), następnie dyskotekę lub bar, internet a nawet szkołę.

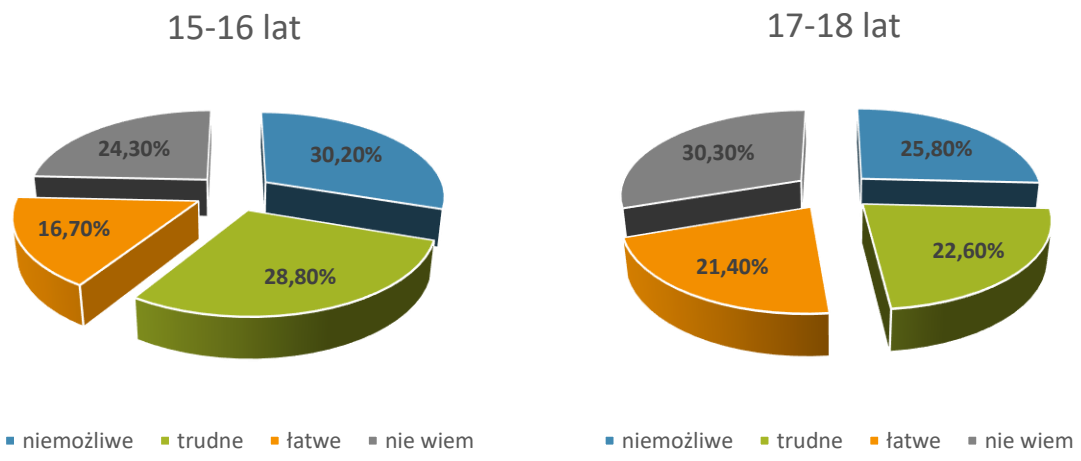
Wykres nr 6.: Wyniki badań metodą ESPAD – tyska młodzież – miejsca dostępność marihuany lub haszyszu.

[4] Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020 – https://www.cinn.gov.pl/portal?id= 105923

Grupą niebezpiecznych dla życia i zdrowia środków są nowe substancje psychoaktywne (NSP) tzw. dopalacze. Dopalacze mają właściwości zbliżone do działania narkotyków. Są to produkty pochodzenia zarówno syntetycznego, jak i naturalnego, sprzedawane w sklepach internetowych i na „czarnym rynku". Sprzedawcy reklamują je jako środki pobudzające, wspomagające funkcje poznawcze (np. poprawiające czasowo pamięć, koncentrację), czy pozwalające się zrelaksować. Jednocześnie producenci dopalaczy w ofercie handlowej zamieszczają informację, że sprzedawane produkty „nie nadają się do spożycia przez ludzi". Tym samym używki oznaczone są m.in. jako produkty kolekcjonerskie, nawozy do kwiatów, pochłaniacze wilgoci czy też sole do kąpieli.
Trudność w zdobyciu dopalaczy zadeklarowało 22,6% starszych ankietowanych (17-18 lat) oraz 28,8% młodszych (15-16).

Wykres nr 7.: Wyniki badań metodą ESPAD – tyska młodzież – dostępność dopalaczy.

Pozytywnym sygnałem płynącym z badań polskiej młodzieży jest zmniejszenie się używania dopalaczy. Wyniki badań ESPAD są kolejnym źródłem informacji po badaniach Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii wskazującym na zmniejszenie się skali problemów z dopalaczami. Pokazują to również dane Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące 2020 roku, w którym odnotowano najmniejszą liczbę zatruć NSP/ŚZ na przestrzeni ostatnich sześciu lat. Liczba ta była ponad 9 - krotnie niższa w porównaniu do roku 2015 oraz 2,6 - krotnie niższa w odniesieniu do 2019 r.[5] Z pewnością mają na to wpływ regulacje prawne, które w roku 2018 zdelegalizowały całe grupy substancji psychoaktywnych, tzw. prawo generyczne[6].

Od 2020 roku na terenie miasta dostępne są automaty WEEDPOINT z certyfikowanymi produktami CBD, m.in. suszem konopnym w torebkach o różnych smakach i gotowymi skrętami (tzw. puff jointy). Produkty CBD, które można kupić w automatach zawierają maksymalnie do 0,2 procent psychoaktywnego THC i zgodnie z polskim prawem są wyrobami całkowicie legalnymi. Z kolei sposób zareklamowania ich przeznaczenia i właściwości sprawia, że stają się atrakcyjne również dla dzieci i młodzieży – producent wskazuje cele terapeutyczne, waporyzację lub aromaterapię. Jednocześnie

[5] Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruć środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2020 r. dostępny jest na stronie https://www.gov.pl/web/psse-golub-dobrzyn/raport-glownego-inspektora-sanitarnego-dotyczacy-zatruc-srodkiem-zastepczym-lub-nowa-substancja-psychoaktywna-w-polsce-za-202-rok
[6] A. Malczewski – Polska młodzież a substancje psychoaktywne w badaniu ESPAD – REMEDIUM 9/2020 – publikacja

przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nie zabraniają sprzedaży, podawania oraz udostępniania osobom do lat 18 wyżej wymienionych produktów. Co więcej, nie obligują producentów i podmiotów oferujących je na rynku do umieszczania widocznych i czytelnych informacji o potencjalnych zagrożeniach związanych z używaniem tych substancji. Początkowo niewinne sięgnięcie po produkt CBD w przyszłości może prowadzić do uzależnienia od innych środków psychoaktywnych – w tym zawierających narkotyczne substancje, które mają destrukcyjny wpływ nie tylko na rozwój i organizm młodych ludzi, ale również na ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Dlatego Urząd Miasta Tychy zwrócił się z prośbą do Rzecznika Praw Dziecka, Sekretarza Stanu Ministerstwa Sprawiedliwości, Przewodniczącej Komisji Polityki Społecznej Związku Miast Polskich o zbadanie przedmiotowej sprawy, zajęcie stanowiska oraz rozważenie podjęcia stosownych działań w zakresie stanowienia prawa ograniczającego swobodny dostęp do produktów zawierających konopie włókniste.

W rezultacie sprawa została również skierowana do Ministerstwa Zdrowia – Departamentu Zdrowia Publicznego i Rodziny, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach, Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w Katowicach, w Jeleniej Górze i w Kaliszu, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jeleniej Górze i w Kaliszu oraz Prokuratury Rejonowej w Tychach. W wyniku podjętych czynności, rozpoczęto gromadzenie dokumentacji, analizę problemu oraz rozważana jest kwestia wprowadzenia zmian w przepisach prawa ograniczającego dostęp do produktów wytworzonych na bazie konopi włóknistej.

3. WIEK INICJACJI NARKOTYKOWEJ WŚRÓD MŁODZIEŻY

Badania ESPAD przeprowadzone w zakresie sięgania po raz pierwszy po narkotyki i inne substancje psychoaktywne wykazały, że w Tychach wiekiem inicjacji jest już nawet okres przed 13 rokiem życia, w którym dzieci sięgają po substancje wziewne (kleje, aerozole) – zgodne dane obu grup ankietowanych. W wieku 14-15 lat dzieci i młodzież ma już kontakt z marihuaną lub haszyszem, amfetaminą i ecstasy, natomiast grupa starsza uczniów wskazała wiek inicjacji dla tych substancji jako 16 i więcej lat.

Tabela nr 1.: Wiek inicjacji – narkotyki i inne substancje psychoaktywne w podziale na grupy wiekowe.

grupa wiekowa ankietowanych	marihuana lub haszysz	amfetamina	ecstasy	substancje wziewne
uczniowie 14-15 lat	14-15 lat	14-15 lat	14-15 lat	13 lub mniej lat
uczniowie 17-18 lat	16 lat	16 lat	16 i więcej lat	13 lub mniej lat

Dane te wskazują na konieczność rozpoczynania działań profilaktycznych przeciwdziałających używaniu narkotyków przez młodzież już w szkole podstawowej.

4. DOROŚLI A PROBLEM NARKOTYKOWY

Postawy dorosłych dotyczące narkotyków zostały przeanalizowane w trakcie II edycji projektu pn.: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy" w roku 2018 (I edycja miała miejsce w roku 2014). Badania na grupie 800 – osobowej reprezentacji mieszkańców miasta Tychy, zlecono głównie w celu pozyskanie informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych dla miasta Tychy, służących ograniczaniu lokalnych problemów społecznych w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie.

Analizując wyniki otrzymane z obu edycji należy zauważyć, że odnotowano wzrost znajomości nazw poszczególnych substancji psychoaktywnych. Do najbardziej znanych substancji psychoaktywnych należały: marihuana – 84,1%, haszysz – 69,3%, heroina – 69% oraz amfetamina – 61,1%. Ponad połowa respondentów kojarzy: grzyby halucynogenne – 55,6%, ecstasy – 55,5% (inaczej: MDMA – 3,4-Metylenodioksymetamfetamina, piguły, pixy, dropsy – to narkotyk popularny wśród tak zwanych „niedzielnych narkomanów" – osób, które sięgają po środki psychoaktywne tylko w weekendy, często przy okazji wyjścia do klubu czy na koncert), LSD – 54,8% (inaczej: dietyloamid kwasu D-lizergowego – bardzo silna substancja halucynogenna) oraz GHB – 54,8% (inaczej: kwas gamma hydroksymasłowy – tzw. pigułka gwałtu).
Na trzynaście wymienionych substancji psychoaktywnych tylko co do trzech (marihuana, haszysz, grzyby halucynogenne) ankietowani stwierdzili większą łatwość niż trudność ich pozyskania na terenie miasta – w 2014 roku zdanie takie odnosiło się do pięciu substancji. W 2018 roku około 80% respondentów zadeklarowało, że do tej pory nigdy nie znalazło się w sytuacji, w której ktoś zaproponował im kupno albo zażycie narkotyków lub środków odurzających (w stosunku do 2014 roku jest to widoczny wzrost deklaracji tego typu), a 83,3% stwierdziło, że osobiście nie zna nikogo z problem nadużywania substancji psychoaktywnych.

Tabela nr 2.: Wyniki badań dorosłych mieszkańców Tychów.

rok	zna osoby nadużywające substancje psychoaktywne	przynajmniej raz w życiu zażył jedną z substancji psychoaktywnych	zażył marihuanę lub haszysz	dostępność do narkotyków
2014	29,8%↓	16,5%↑	marihuana 17,6%	5 substancji na 13 możliwych
			haszysz 9,9%	
2018	16,7%	18,2%	marihuana około17,6%	3 substancje na 13 możliwych
			haszysz około 9,9%	

Jednocześnie tylko 16,7% badanych ujawniło, że w kręgu ich znajomych są osoby nadużywające substancji psychoaktywnych, w roku 2014 takich wypowiedzi zaewidencjonowano 29,8%.
Stosunkowo największa grupa ankietowanych decydowała się na zażycie: marihuany (17,6%) lub haszyszu (9,9%). Wartości te podobnie rozkładały się w badaniu zrealizowanym w 2014 roku.

5. NIEPRZESTRZEGANIE USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII

Z uwagi na konsekwencje wprowadzonego stanu epidemii spowodowanego koronawirusem, przedstawione informacje mogą nie ukazywać rzeczywistej skali problemu, szczególnie w zakresie danych pozyskanych z podmiotów leczniczych, tj. Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Megrez Sp. z o.o i Szpitala Miejskiego[7]. Pomimo to informacje uzyskane z wielu instytucji wskazują na eskalację użycia i zainteresowania środkami narkotycznymi oraz halucynogennymi. W 2020 r. Stacja Pogotowia Ratunkowego w Tychach odnotowało o 38 wyjazdów więcej do zdarzeń z rozpoznaniem zatrucia środkami narkotycznymi i halucynogennymi niż w roku 2019 – jest to wzrost o ponad 300%. Skutki powyższych zdarzeń mogą mieć swoje odzwierciedlenie w liczbie dozoru kuratorskiego oraz w wyrokach sądowych, która również jest wyższa w porównaniu do 2019 r. (w 2020 r. dozorem kuratora w związku z nieprzestrzeganiem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii objęto 16 osób oraz wydano 101 wyroków sądowych).

W tabeli poniżej uwzględniono dane za rok 2020 i I półrocze 2021 r.

Tabela nr 3.: Zdarzenia dotyczące nieprzestrzegania ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (źródło: dane z instytucji).

PODMIOT	ZAKRES	2019 r.	2020 r.	I półrocze 2021 r.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	udzielenie pomocy i wsparcie rodzinom	16	16	10
	udzielenie pomocy i wsparcie osobom w rodzinie	19	17	13
Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych osób dorosłych	dozór kuratora w związku z nieprzestrzeganiem zapisów ustawy	13	16	12
Szpital Miejski w Tychach	zatrucie środkami narkotycznymi i halucynogennymi	31	0	1
	używanie narkotyków	30	4	5
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Megrez Sp. z o.o.[8]	zatrucie środkami narkotycznymi i halucynogennymi	22	0	15
	używanie narkotyków	-	0	15
Stacja Pogotowia Ratunkowego w Tychach	wyjazdy do zdarzeń z rozpoznaniem zatrucia środkami narkotycznymi i halucynogennymi	15	53	18
Sąd Rejonowy	wyroki dotyczące nieprzestrzegania zapisów ustawy	97	101	27
Prokuratura Rejonowa	wydane akty oskarżenia dotyczące nieprzestrzegania zapisów ustawy	65	59	25

[7] Jak podkreślają autorzy Raportu o stanie narkomanii w Polsce cały system pomocy w kraju, w tym również osobom używającym narkotyków, zmierzył się z brakiem procedur dotyczących postępowania w trakcie pandemii COVID-19. Jednak w odpowiedzi na pandemię 83% placówek zbadanych przez KBPN w pierwszej połowie roku wprowadziło zdalne usługi w obszarze leczenia uzależnienia od narkotyków lub redukcji szkód (np. przez telefon, wideorozmowy). W efekcie system leczenia może zostać uzupełniony o nowe formy pracy z klientem, które poszerzą ofertę placówek leczniczych.

[8] Należy zaznaczyć, że w 2020 r. MEGREZ Sp. z o.o. w Tychach działał jako szpital jednoimienny, przyjmując pacjentów z COVID 19.

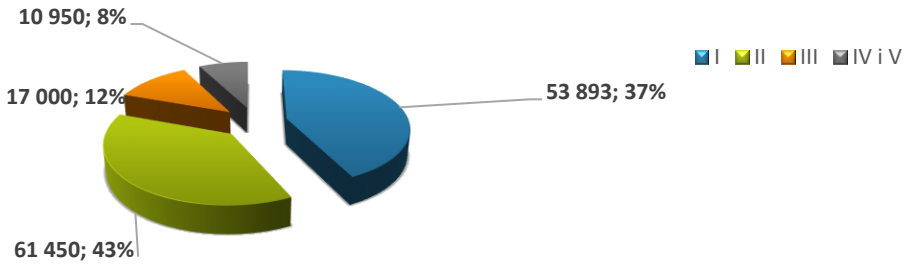
6. REALIZACJA MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W 2020 ROKU

W 2020 r. podział środków na poszczególne działania w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii kształtował się następująco: zaplanowano środki finansowe w wysokości 195 000 zł, wydatkowano: 143 293 zł – co oznacza wykonanie na poziomie: 86,84%. Wyraźnie widać tu wpływ pandemii, która nie pozwoliła na realizację wszystkich zaplanowanych działań – dla porównania w 2019 r. program został zrealizowany na poziomie ponad 95%.

Tabela nr 3.: Zadania realizowane w ramach MPPN w 2020 r. w podziale na wartość i procent.

Zadania realizowane w ramach MPPN w 2020 r.		Kwota	%
I	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.	53 893 zł	37%
II	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.	61 450 zł	43%
III	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.	17 000 zł	12%
IV V	Wspieranie działań instytucji, osób fizycznych i organizacji pozarządowych, służących rozwiązywaniu problemów narkotykowych oraz pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu socjalnego.	10 950 zł	8%
	SUMA	**143 293 zł**	**100**

Wykres nr 8.: Struktura wydatków na poszczególne zadania w ramach MPPN w 2020 roku.

W 2020 r. najwięcej środków finansowych w ramach MPPN (43%) przeznaczono na zadanie: „Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej". W tym zakresie zrealizowano wsparcie psychologiczne prowadzone przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana oraz terapię grupy edukacyjno – problemowej „R" dla rodziców dzieci i młodzieży mającej kontakt z narkotykami, zorganizowaną przez Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia" w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy. Drugim zadaniem, które zaangażowało 37% budżetu było: „Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem", w ramach którego m.in. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki

i Leczenia Uzależnień Mens Sana prowadził terapie, indywidualny program szybkiej interwencji terapeutycznej dla osób eksperymentujących z narkotykami i osób uzależnionych od narkotyków oraz realizował indywidualny, terapeutyczny program Candis dla osób używających marihuany. Dla pracowników „Mens Sany" zorganizowano superwizję kliniczną, podczas której analizowano m.in. pracę grup terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin. Ponadto Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia" prowadziło Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy dla osób z problemem narkotykowym. W ramach trzeciego zadania MPPN zrealizowano m.in. program edukacyjno-profilaktyczny z zakresu uzależnień od środków psychoaktywnych dla kuratorów zawodowych rodzinnych, wychowawców świetlic środowiskowych, placówki pieczy zastępczej i rodziców, jak również program profilaktyczno – interwencyjny dla młodzieży eksperymentującej z różnymi środkami psychoaktywnymi. Z pozostałych 8% budżetu zakupiono bezinwazyjne testy do wykrywania środków psychoaktywnych w organizmie.

III. REALIZATORZY PROGRAMU

Głównym realizatorem MPPN jest Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy (SWZ). W realizacji MPPN uczestniczyć będą również m.in.:

1) Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Tychy:
   a) Straż Miejska (SM)
2) Jednostki organizacyjne Miasta Tychy:
   a) Miejskie Centrum Oświaty (MCO)
   b) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej (MOPS – OIK)
   c) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR)
   d) Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat" (PPZ „KWADRAT")
3) Inne podmioty:
   a) Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana (Mens Sana)
   b) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (PPP)
   c) Komenda Miejska Policji (KMP)
   d) Powiatowy Urząd Pracy (PUP)
   e) Prokuratura Rejonowa (PR)
   f) Sąd Rejonowy (SR)
   g) tyskie środowiska samopomocowe
   h) inne osoby i podmioty realizujące zadania w obszarze pomocy społecznej.

IV. ZASOBY LOKALNE

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 zawiera zadania, które będą realizowane z wykorzystaniem istniejących zasobów, służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

PODMIOT:	ZAKRES WSPÓŁPRACY
MENS SANA	Przychodnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i innych Substancji Psychoaktywnych oraz Dzienny Odział Terapii dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Innych Substancji Psychoaktywnych. Realizują programy psychoterapii uzależnień osób uzależnionych od narkotyków bądź używających narkotyki w sposób szkodliwy. Możliwość udziału w programach terapeutycznych: Program Candis, Grupa Narkotykowa oraz Całościowy Program Terapii Uzależnień.
Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej	Dokonują wczesnego rozpoznawania uzależnienia narkotykowego oraz kierują do placówki specjalistycznej.
Placówki oświatowe, oświatowo – wychowawcze	Prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną adresowaną do dzieci i młodzieży oraz rodziców. Szkoły realizują programy wychowawczo – profilaktyczne. W Tychach funkcjonują: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, 2 Młodzieżowe Domy Kultury, 22 przedszkola publiczne, 41 szkół publicznych, w tym: 25 szkół podstawowych, 16 szkół ponadpodstawowych (dane na 1 września 2021 r.)
PWD, PPZ „Kwadrat”, POW	Służą pomocą w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Współpracują z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Placówki Wsparcia Dziennego mogą być prowadzone w formie: opiekuńczej, specjalistycznej bądź pracy podwórkowej. W 2020 roku 5 organizacji pozarządowych prowadziło na zlecenie miasta Tychy 5 placówek wsparcia dziennego (3 opiekuńcze i 2 socjoterapeutyczne). Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi Placówkę Wsparcia dla Dzieci i Młodzież "BAZA" (2 filie). W Tychach funkcjonuje również Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat”, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1, oraz Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2.
MOPS, w tym OIK	Ośrodek udziela pomocy społecznej osobom i rodzinom z problemami uzależnień m.in. od narkotyków. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.
KMP i SM	Służby te realizują zadania związane w szczególności z zapobieganiem destrukcyjnym skutkom zachowań osób uzależnionych w miejscach publicznych. Realizują również programy informacyjno-edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży.
Instytucje kultury i sportu MCK i MOSiR	Promują bezpieczny i „wolny” od środków psychoaktywnych styl spędzania wolnego czasu, w szczególności w ramach realizacji projektów adresowanych do dzieci i młodzieży.
SR (w tym zespoły kuratorskie)	III Wydział Rodzinny i Nieletnich orzeka w sprawach nieletnich, zespoły kuratorskie prowadzą dozór nad osobami/rodzinami im podlegającymi.
CIS	Prowadzi działania w ramach reintegracji społecznej i zawodowej.
NGO i grupy samopomocowe	Organizacje pozarządowe oraz grupy samopomocowe prowadzące działania związane z przeciwdziałaniem narkomanii.

V. DANE TELEADRESOWE (stan na dzień 1 września 2021 r.)

Placówka / Instytucja	Adres	Telefon
Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana	ul. Bukowa 20	(32) 327 51 83
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy	ul. Nałkowskiej 19	(32) 720 52 42
Ośrodek Interwencji Kryzysowej (HOSTEL)	ul. Nowokościelna 27	(32) 227 05 75
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	ul. Andersa 16	(32) 227 23 92
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Budowlanych 59	(32) 227 35 40
I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych	pl. Baczyńskiego 1	(32) 219 07 69
II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich		(32) 326 43 63

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Nazwa organizacji	Adres	Telefon
Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia"	ul. Nałkowskiej 19	(32) 720 52 42
Śląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych „Auxilium”	ul. Barona 30/209	509 396 435

GRUPA WSPARCIA

Nazwa grupy	Termin spotkań	Godzina spotkań	Miejsce spotkań
Grupa Anonimowych Narkomanów	ostatnia sobota miesiąca	19:00 – 21:00	ul. Damrota 62 salka przy kościele św. Marii Magdaleny

PORADNIE TELEFONICZNE

Ogólnopolski
Telefon Zaufania Narkotyki - Narkomania **800 199 990**
Czynny codziennie w godz. 16:00 – 21:00

Ogólnopolski Telefon Zaufania
dla osób cierpiących z powodu uzależnień behawioralnych i ich bliskich **801 889 880**
Czynny codziennie w godz. 17:00 – 22:00

VI. CEL MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Celem głównym Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest ograniczenie zjawiska i negatywnych konsekwencji społecznych, wynikających z używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Cel główny będzie realizowany:

1) w oparciu o cele szczegółowe:
   a) zmniejszenie zainteresowania narkotykami i środkami psychoaktywnymi wśród dzieci, młodzieży i młodych dorosłych poprzez realizację rekomendowanych programów profilaktycznych;
   b) podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Tychów w zakresie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
2) w następujących obszarach:
   a) profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
   b) profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych; to działania o charakterze uprzedzającym a nie naprawczym;
   c) profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych używania szkodliwego lub uzależnienia;
   d) terapii (leczenie, interwencja) – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem;
   e) rehabilitacji (postępowanie po leczeniu) – realizacja programów readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne (w tym zapobieganie nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia, programy aktywizacji zawodowej).

VII. ZADANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

I.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
II.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
III.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.
IV.	Wspieranie działań instytucji, osób fizycznych i organizacji pozarządowych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.
V.	Pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu socjalnego.

VIII. DZIAŁANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W 2022 ROKU

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii jest dokumentem rocznym – dlatego też należy opierać planowane w nim działania na podstawach finansowych określonych w przyjętym na dany rok budżecie miasta, bazować na istniejącej infrastrukturze instytucji, organizacji i podmiotów, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić realizację przyjętych zadań. Większość zadań i działań zaplanowanych do realizacji w roku 2022 jest kontynuacją działalności prowadzonej w tym zakresie w latach ubiegłych. Ma to swoje uzasadnienie w osiąganiu trwałych i skutecznych rezultatów jako wynik długofalowego i konsekwentnego postępowania.

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

1. Prowadzenie programów psychoterapii uzależnienia od narkotyków, w tym indywidualne sesje psychoterapeutyczne.
2. Prowadzenie programów terapii dla młodzieży i osób dorosłych uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
3. Prowadzenie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych.
4. Udzielanie wsparcia finansowego w dostosowaniu warunków lokalowych dla prowadzenia zadań z zakresu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.
5. Finansowanie superwizji klinicznej pracowników placówek leczenia uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Wskaźniki:
- liczba osób objętych terapią;
- liczba osób uczestniczących w programach rehabilitacji;
- liczba godzin, w ramach których udzielono wsparcia terapeutycznego.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.

1. Prowadzenie programów psychoterapii dla osób współuzależnionych.
2. Udzielanie rodzinom z problemem narkotykowym konsultacji, wsparcia psychologicznego oraz bezpłatnych porad w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, cywilnego i karnego w ramach prowadzenia Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy.
3. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień.

Wskaźniki:
- liczba udzielonych konsultacji, w tym prawnych i psychologicznych;
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia;
- liczba godzin, w ramach których udzielono wsparcia.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów.

1. Wspieranie szkół podstawowych i ponadpodstawowych w rozwijaniu działań profilaktycznych, w szczególności obejmujących diagnozę problemu używania narkotyków na terenie szkoły i realizację adekwatnego do potrzeb programu profilaktycznego.
2. Prowadzenie programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków.

3. Prowadzenie działań edukacyjnych adresowanych do rodziców, których celem jest rozwijanie umiejętności wychowawczych.
4. Prowadzenie programów edukacyjno-informacyjnych, dotyczących środków uzależniających dla uczniów tyskich szkół.
5. Prowadzenie zajęć warsztatowych adresowanych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych uzupełniających wiedzę na temat zdrowego stylu życia.
6. Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
7. Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży eksperymentującej z różnymi środkami psychoaktywnymi.
8. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki narkotykowej, np. poprzez organizację kampanii społecznych, konferencji, debat, akcji edukacyjnych mających na celu zwiększenie aktywności tyszan w sprawach związanych z narkomanią; uwrażliwienie na konieczność szybkiej reakcji, nieobojętność wobec problemu.
9. Monitorowanie skali problemu narkotykowego poprzez prowadzenie lokalnych badań, sondaży i diagnoz pozwalających ocenić potrzeby, zasoby i efekty podejmowanych działań oraz poznać aktualny stan problemów narkotykowych w mieście Tychy.
10. Zakup i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.
11. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież i adresowanych do grup rówieśniczych.
12. Doposażenie Realizatorów Programu w pomoce niezbędne do prowadzenia zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów narkotykowych.

Wskaźniki:
- liczba uczestników programów edukacyjno-profilaktycznych;
- liczba uczestników debat, akcji;
- liczba wydanych i rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych.

IV. Wspieranie działań instytucji, osób fizycznych i organizacji pozarządowych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

1. Wspieranie działalności merytorycznej instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
2. Organizowanie szkoleń, konsultacji, superwizji i warsztatów na potrzeby realizatorów programu (nauczycieli tyskich szkół, pracowników świetlic środowiskowych, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, pracowników Policji, Straży Miejskiej, itd.), na temat problemów związanych z narkomanią.
3. Zakup testów do wykrywania narkotyków w organizmie na potrzeby realizatorów programu.

Wskaźniki:
- liczba uczestników szkoleń;
- liczba zakupionych testów do wykrywania narkotyków.

V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu socjalnego.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego.

Wskaźnik:
- liczba osób zagrożonych wykluczeniem, które podpisały kontrakt socjalny.

IX. USTALENIA KOŃCOWE

1. SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ

a) Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy inicjuje oraz koordynuje realizację MPPN, odpowiedzialny jest również za formalną i merytoryczną prawidłowość wydatkowanych środków przeznaczonych na realizację zadań wynikających z Programu,

b) Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy na zlecenie Prezydenta Miasta Tychy, poprzez upoważnionych pracowników wydziału, dokonuje kontroli prawidłowości wykonywania zadań w ramach MPPN przez realizatorów. Prawo kontroli przysługuje w toku realizacji zadań lub po ich zakończeniu, zarówno w miejscu ich wykonywania jak i siedzibie realizatorów, którzy na żądanie są zobowiązani udostępnić lub dostarczyć dokumenty i inne nośniki informacji oraz udzielić ustnie lub na piśmie wszelkich informacji i wyjaśnień,

c) realizacja działań wynikających z programu zostanie dostosowana do warunków i sytuacji epidemicznej kraju, a wszelkie czynności modyfikujące w zaplanowanych działaniach, realizowane będą w oparciu o obowiązujące przepisy oraz rekomendacje m.in. Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Głównego Inspektora Sanitarnego, Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

2. BUDŻET MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii, zgodnie z art.18[2] ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, finansowany jest z dochodów pochodzących z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art.18 (zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych) lub art.18[1] (jednorazowe zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych; zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych na imprezach zamkniętych) oraz z opłat określonych w art.11[1] (opłata za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych) cytowanej ustawy.

Poszczególne zadania ujęte w niniejszym Programie finansuje się w oparciu o uchwałę w sprawie budżetu miasta Tychy na rok 2022.

3. NARZĘDZIA EWALUACYJNE

Narzędzia ewaluacji Programu:

a) monitoring realizacji zadań, wynikających z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;

b) sporządzanie dwa razy w roku sprawozdania finansowego i merytorycznego z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.